

نقش میانجی شفقت به خود در رابطه بین عزت نفس، بلوغ عاطفی و الگوهای رفتاری با خود شیفتگی در زوجین

علی اصغر موسوی، شهناز خالقی پور^۲

چکیده

پژوهش حاضر باهدف بررسی نقش میانجی شفقت به خود در رابطه بین عزت نفس، بلوغ عاطفی و الگوهای رفتاری با خود شیفتگی در زوجین به روش غیرآزمایشی از نوع همبستگی انجام شد. جامعه آماری پژوهش شامل زوجین ساکن شهر اصفهان بودند که تعداد ۲۰۰ زوج (۲۰۰ زن و ۲۰۰ مرد) که در زندگی مشترک به سر می بردند به روش نمونه گیری دردسترس برای ورود به پژوهش انتخاب شدند. اطلاعات با پرسش نامه های بلوغ عاطفی (EMS) شفقت به خود (SCS)، عزت نفس آیزنک (ESI)، سیاهه شخصیت زوجین ایرانی راسکین و همکاران (NPI-IC) و پرسش نامه محقق ساخته الگوهای رفتاری زوجی جمع آوری شد. ارزیابی الگوی پیشنهادی با تحلیل مسیر با نرم افزار Amos انجام شد. نتایج پژوهش نشان داد که مسیر مستقیم عزت نفس بر خود شیفتگی معنی دار نیست، مسیر مستقیم بلوغ عاطفی و الگوهای رفتاری زوجی (متقارن، مکمل و مثبت) بر خود شیفتگی معنی دار است، مسیر مستقیم شفقت به خود بر خود شیفتگی معنی دار می باشد و همچنین مسیر غیرمستقیم عزت نفس، بلوغ عاطفی و الگوهای رفتاری متقارن، مکمل و مثبت به خود شیفتگی از طریق شفقت به خود معنی دار است. براین اساس، خود شیفتگی در زوجین از عزت نفس، بلوغ عاطفی و الگوهای رفتاری زوجی و نقش میانجی شفقت به خود متأثر است. از نتایج این پژوهش می توان در طراحی مداخله شفقت ورزی برای خود شیفتگی زوجین استفاده کرد.

واژگان کلیدی: الگوی رفتاری زوجین، شفقت به خود، بلوغ عاطفی زوجین، خود شیفتگی در زوجین، عزت نفس، نقش میانجی شفقت به خود.

DOI: 10.22034/jwf.2024.15834.2086

نوع مقاله: پژوهشی تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۴/۱۶ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۱۱/۰۴ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۲/۰۷

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه روان شناسی مثبت گرا، واحد نایین، دانشگاه آزاد اسلامی، نایین، ایران.

Email: alias.mosavi58@gmail.com

0009-0005-9882-3770

۲. دانشیار گروه روان شناسی، واحد نایین، دانشگاه آزاد اسلامی، نایین، ایران. (نویسنده مسئول)

Email: Sh.khalleghipou@iau.ac.ir

0000-0002-8475-7830

The Mediating Role of Self-Compassion in the relationship of Self-Esteem, Emotional Maturity, and Behavioral Patterns with Couples' Narcissism

Ali Asghar Mousavi¹, Shahnaz Khaleghipour²

The present study was conducted with the aim of investigating the mediating role of self-compassion in the relationship of self-esteem, emotional maturity, and behavioral patterns with couples' narcissism in a non-experimental, correlational way. The population included couples living in the city of Isfahan, and 200 couples (200 women and 200 men) living together were selected by the convenience sampling. The data were collected using Emotional Maturity Scale (EMS), Self-Compassion Scale (SCS), Eysenck's Self-esteem Inventory (ESI), Ruskin et al.'s Personality Inventory of Iranian Couple (NPI-IC), and a researcher-made questionnaire of couple behavior patterns. Analyzing the proposed pattern was done by path analysis using AMOS software. The results of this study showed that the direct path of self-esteem to narcissism is not significant, the direct path of emotional maturity and couple behavior patterns (symmetrical, complementary, and positive) to narcissism is significant, the direct path of self-compassion to narcissism is significant, and the indirect path of self-esteem, emotional maturity, and symmetrical, complementary and positive behavioral patterns to narcissism through self-compassion is significant. On this basis, couples' narcissism is affected by self-esteem, emotional maturity, and behavioral patterns, as well as the mediating role of self-compassion. These results can be used in the design of compassion intervention for couples' narcissism.

Keywords: couples' behavioral patterns, self-compassion, couples' emotional maturity, couples' narcissism, self-esteem, mediating role of self-compassion.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

DOI: 10.22034/ijwf.2024.15834.2086

Paper Type: Research

Data Received: 2023/07/07

Data Revised: 2024/01/24

Data Accepted: 2024/02/26

1.M.A. Student, Department of Positive Psychology, Islamic Azad University, Naeen Branch, Naeen, Iran.

Email: alias.mosavi58@gmail.com

0009-0005-9882-3770

2. Associate Professor, Department of Psychology, Islamic Azad University, Naeen Branch, Naeen, Iran. (Corresponding Author)

Email: sh.khaleghipour@ia.u.ac.ir

0000-0002-8475-7830

۱. مقدمه

مجموعه تکالیف، انتظارات و قوانین برآمده از ارزش‌های الهی حاکم بر تعاملات اعضای خانواده، ساختار خانواده از نگاه **قرآن** را تشکیل می‌دهد. قوانین و انتظارات اعضای خانواده بر کیفیت و کمیت تعاملات و تعیین حدود رفتاری تأثیر می‌گذارد. (هوشیاری، صفورایی پاریزی، جزایری و تقیان، ۱۳۹۹) زوجینی که روابط خود را بر مبنای **قرآن** بنا نهاده‌اند سلامت خانواده را تضمین می‌کنند. الگوهای رفتاری آسیب‌زا در رابطه بین زوجین می‌تواند محبت و دوستی بین آنها را کم‌رنگ و روابط صلح‌جویانه، تفاهم متقابل و همیاری را تبدیل به نارضایتی کند (علی‌نژاد، عمران، خروشی و دهقانی، ۱۴۰۱). از مؤلفه‌های تأثیرگذار بر روابط زناشویی، خودشیفتگی است که در توجه بیش‌ازحد به خود شناسایی می‌شود. خودشیفتگی^۱ از حب ذات افراطی نشئت گرفته و مانع رشد و تعالی می‌شود. خودشیفتگی، حالتی است که انسان جان و وجود خود را از دیگران بزرگ‌تر می‌بیند، نسبت به خود و آنچه مربوط به خود است حساسیت خاصی دارد و هرگونه اظهار نظر درباره شخصیت خود را نوعی انتقاد و نادیده گرفتن جایگاه خود تلقی می‌کند و سریع واکنش نشان می‌دهد (فقیهی، حاجی‌اسماعیلی، نشاط‌دوست و مطیع، ۱۳۹۵). انسان خودشیفته از همدلی اجتناب می‌کند، احساس بزرگ‌منشی و نیاز عمیق به تحسین دارد و برای احساسات دیگران ارزشی قائل نیست (فارل و ویلانکوت، ۲۰۱۹).

از دیدگاه کوهات، خودشیفته‌ها خود برتریینی نامحدودی دارند، برای تنظیم هیجانات خود، دیگران را به کار می‌گیرند تا شرایط افزایش اعتماد به نفس خود را فراهم کنند، به دلیل ایگوی ضعیف و باتوجه به نیاز شدید به دیگران با تصویری خودکفا از خود از وابستگی در روابط و صمیمیت اجتناب می‌کنند، روابط آنها فقط در راستای تأیید خود پنداره آنهاست، احساسی از غرور که انعکاس عزت نفس شکننده و اضطراب آنهاست رفتارهای آنها را برانگیخته می‌کند. (ویلیمز، کسینی، موسلی، فراتینی، رونینگستان، ۲۰۲۱؛ استاربرد و استوری، ۲۰۲۰) این افراد با بیان توانمندی‌های خیالی یا واقعی خود برای جلب توجه، تأیید و احترام دیگران برتری خود را به آنها ثابت می‌کنند (فقیهی، همکاران، ۱۳۹۵). در روابط زوجی، خودشیفته‌ها به ابژه‌های

1. narcissism
2. Farrel, A. H., & Vaillancourt T.
3. Williams, R., Casini, M. P., Moselli, M., Frattini C., & Ronningstam, E.
4. Starbird, A. D., & Story, P. A.

خود وابسته‌اند، سایر ابعاد ارتباطی برای آنها ارزشی ندارد و در الگوی رفتاری مثبت و ظرفیت دوست داشتن بازاداری دارند.

روابط مبتنی بر الگوهای قابل پذیرش در میان زوجین، مسیر درست حل مسئله را مشخص می‌کند، سلامتی اعضای خانواده را افزایش می‌دهد و با ایجاد رضایت در روابط زناشویی، تعادل را در خانواده حفظ می‌کند. (حقیقی فرد، خالقی پور و زارع نیستانی، ۱۴۰۲) از جمله ریشه‌های مهم مشکل در خانواده‌ها الگوهای رفتاری^۱ رقابت‌آمیز زوجین است که می‌تواند باعث خشونت شود. الگوهای رفتاری زوجی بر اساس شیوه ارتباطی همسران به صورت کلامی و غیرکلامی شکل می‌گیرد (چی، اپستین، فن، لام و لی، ۲۰۱۳). وقتی رابطه با خویشاوندان جایگزین رابطه با همسر می‌شود الگوی رفتاری مثلث حاکم می‌شود. اگر بافت تبادل رفتاری زوج‌ها متضاد باشد این الگو مکمل است که در آن نوعی نابرابری و تفاوت حد اکثری مثل سلطه‌پذیری و سلطه‌گری ایجاد می‌شود. پاسخ هریک از طرفین در این مورد باعث بروز یا تشدید پاسخ طرف مقابل در یک حلقه دائمی می‌شود. وقتی رابطه بر تساوی استوار است و اعضا رفتارهای یکدیگر را منعکس می‌کنند الگوی رفتاری متقارن است.

با وجود فقط یک تبادل آزادانه افکار در الگوی رفتاری متقارن زوجین، الگوی تقارنی مثبت شکل می‌گیرد. (نصراللهی و تمدنی، ۱۳۹۷) تغییر شکل و ساختار الگوی رابطه سازنده متقابل در روابط زوجین باعث فعال شدن رفتارهای خودشیفتگی، رفتار واکنشی سریع و عدم پذیرش می‌شود. عزت نفس^۳ اساسی‌ترین نیاز و بازتاب برآورد فرد از ارزشمندی خود و اثرگذارترین عامل برای رفتار منصفانه در روابط با همسر است. عزت نفس در قرآن به معنای شکست ناپذیر، سرفراز، قادر و سرسخت به کار رفته است که عناصر اصلی آن به صورت غیر صریح شامل ارزشمندی و کرامت معرفی شده است (ابن بابویه، ۱۳۶۲، ۴۴/۲، به نقل از علی نژاد، عمران و کمالوند، ۱۳۹۵). در عزت نفس تبلوری از نگاه ارزشمند به خود، خدا و جهان هستی و ارتباط با آنها مشاهده می‌شود (مصطفوی، ۱۳۶۰، به نقل از علی نژاد، و همکاران، ۱۳۹۵). افرادی که عزت نفس بالایی دارند انسان‌ها را ارزشمند دانسته و آنها را قربانی باورهای دیگران نمی‌دانند. عامل خوددوستی، احساس رضایت داشتن از آنچه که هست، نداشتن شرم از وجود خود، خودپذیری و داشتن زندگی آگاهانه از عوامل مؤثر در حرمت نفس است.

1. behavior patterns
2. Chi, P., Epstein, N. B., Fang, X., Lam, D. O., & Li, X.
3. self esteem

خودارزشمندی و توجه به حرمت نفس بالغانه با سلامت روان رابطه دارد. مدل مورف و رودوالست (۲۰۰۱) عزت نفس افراد خودشیفته را شکننده می‌دانند که تلاش می‌کنند باور استثنایی بودن خود را حفظ کنند. تعاملات بین شخصی در این افراد فقط برای کمک به عزت نفس آنهاست نه برای دستیابی به نزدیکی و صمیمیت. (کریگ، ۱۹۹۱) خودشیفتگی به دلیل اطمینان یابی از ارزشمندی خود و تلاش برای دریافت تأیید از شریک زندگی، هیچ‌گونه انرژی برای روابط مثبت باقی نمی‌گذارد (ولد هویس، آلیو، بیچد وات، کیجر، کانینج، ۲۰۲۰). بلوغ عاطفی^۲ مؤلفه مؤثر در روابط موفق بین زوجین است. بلوغ عاطفی به معنای تشخیص، ابراز به موقع و مدیریت احساسات و عواطف و حفظ استقلال فردی در روابط احساسی است که برجسته‌ترین علامت آن توانایی تحمل تنش و بی‌تفاوتی به برخی از محرک‌هایی است که احساسات منفی فرد تحریک می‌کند (رافیدلی^۳، ۲۰۱۷). واژه قرآنی بلوغ عاطفی در روابط انسانی منطبق ابرار است (چیت‌چیان، ۱۴۰۰).

سازگاری، انعطاف‌پذیری، مسئولیت‌پذیری، شیوه مدیریت هیجان و برخورد متعادل و بالغانه با شرایط، خوب بودن به اندازه کافی، نداشتن انتظارات ایده‌آل‌گرایانه از دیگران، پذیرش شرایط و رضایت از خود از ویژگی‌های بلوغ عاطفی است. افرادی که به بلوغ عاطفی رسیده‌اند در رابطه با همسر به سمت تغییر مثبت رفتار خود حرکت می‌کنند و به دنبال سرزنش دیگران نیستند. (کور و آرورا^۴، ۲۰۱۴) آنها از نظر عاطفی با حمایت از همسر و همدلی، شرایط خود را لذت بخش می‌کنند و با پذیرش احساسات خود، شناخت نیازهای خود و همسر، مرزهای سالم عشق و احترام به خود را تعیین می‌کنند و با چالش‌های زندگی با مهارت کنار می‌آیند (کاپری و رانی^۵، ۲۰۱۴). شفقت می‌تواند به برقراری ارتباط فرد با خودش کمک کند. شفقت به خود^۶ مستلزم حرکت به سوی رنج خود و رفتار با خود به شیوه همدلانه و مراقبت‌آمیز است.

شفقت به خود، سازه‌ای سه‌مؤلفه‌ای است که شامل مهربانی با خود (درمقابل

1. Veldhuis, J., Alleva, J. M., Bij de Vaate, A. J., Keijer, M., & Konijn, E. A.
2. emotional maturity
3. Rafeedali, E.
4. Kaur, J., & Arora, B.
5. Kapri, U. C., & Rani, N.
6. self-compassion

قضاوت و انتقاد از خود، مهرورزی و حمایت نسبت به بی‌کفایتی‌های خود)، احساسات مشترک بشری (درمقابل انزوا، اعتراف به اینکه همه انسان‌ها اشتباه می‌کنند و هوشیاری درمقابل همسان‌سازی افراطی) و آگاهی متعادل از تجارب زمان حال (که باعث می‌شود جنبه‌های دردناک یک تجربه نه نادیده گرفته شود و نه به‌طور مکرر ذهن را اشغال کند). ترکیب این سه مؤلفه، مشخصه فردی است که به خود شفقت دارد. شفقت به خود که از سیستم‌های رفتاری دلبستگی و پیوندجویی ناشی می‌شود و به‌جای دور شدن از روایت مشکلات فردی بر حفظ منانیت و قضاوت‌های عادلانه در مواجهه با تجربیات ناخوشایند و خوش‌بینی نسبت به زندگی در زمان حال تأکید دارد. توانایی تبدیل درک، پذیرش و عشق به شکل درونی است (نفا، ۲۰۲۲). درقرآن به شفقت، مهربانی و رأفت، توجه به رنج دیگران و به مسئولیت‌پذیری دربرابر سرنوشت دیگران تأکید شده است.

علامه طباطبایی شفقت را به‌معنای دوست داشتن فرد مورد نظر همراه با ترس از قرار گرفتن او در معرض آسیب و نابودی می‌داند. (جابرورزنه، میرجلیلی و فلاح، ۱۳۹۷) پژوهش‌ها نشان داده‌اند که شفقت به خود با اختلال‌های روانی کمتر، بهزیستی روانی بیشتر و تاب‌آوری بالاتر دربرابر تنش‌ها همبسته است (سارینه، و همکاران، ۲۰۲۰؛ لفیبری، مونتانی و کورسی، ۲۰۲۰). گیلبرت و آبیرون^۴ (۲۰۰۵) به استفاده از این سازه در بهبود هیجان‌های منفی توجه داشته و معتقد است افکار، تصاویر و رفتارهای تسکین‌بخش بیرونی باید درونی شوند تا ذهن نیز آرام شود. شفقت به خود در ساختارهای عمیق شخصیتی ریشه دارد و تجارب اولیه زندگی و کیفیت سیستم دلبستگی در شکل‌گیری آن مؤثر است (حقیقی‌فرد، و همکاران، ۱۴۰۲). شفقت به خود یک راهبرد تنظیم هیجانی مؤثر در بهبود روابط زوجین است که زمینه را برای ایجاد عواطف مثبت، مهرورزی و خودارزشمندی فراهم می‌کند. پژوهش حقیقی‌فرد و همکاران (۱۴۰۲) نشان داد زوج درمانی مثبت‌نگر مبتنی بر شفقت بر استحقاق، قلدری و سازگاری با همسر در مردان خودشیفته با تعارض زناشویی اثربخش است.

لرزنگنه و سلیمانی (۱۴۰۱) در پژوهش خود نشان دادند که ترومای کودکی و تحریفات

1. Neff, K. D.
2. Saarinen, A. I., & et al
3. Lefebvre, J. I., Montani, F., & Courcy, F.
4. Gilbert, P., & Irons, C.

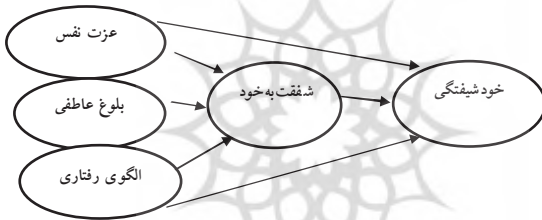
شناختی به واسطه طرح‌واره‌ها، خودشیفتگی را پیش‌بینی می‌کند. پژوهش فراوند و همکاران^۱ (۲۰۲۲) نیز نشان داد که شفقت با دیگران می‌تواند استثمارگری را در شخصیت‌های خودشیفته کاهش دهد و روابط با دیگران را بهبود بخشد. شفقت به خود، میانجی تأثیر منفی شرم بر عواطف مثبت است. نتایج پژوهش میلر و همکاران^۲ (۲۰۱۸) و روکوزا و همکاران^۳ (۲۰۱۸) نشان داد که خودشیفتگی آسیب‌پذیر با حساسیت مفرط به قضاوت، روان‌رنجوری و عزت‌نفس پایین رابطه دارد. بارنت‌فلورس^۴ (۲۰۱۶) و دیمرسی، هلیل و فاسون^۵ (۲۰۱۷) نیز در پژوهش‌های خود بیان کردند که خودشیفتگی آسیب‌پذیر با عزت‌نفس پایین رابطه دارد. کاپری و رانی (۲۰۱۴) و نهرا^۶ (۲۰۱۴) معتقدند که بلوغ عاطفی، پیش‌بینی‌کننده مهمی برای سطح موفقیت افراد در زنت دگی است. علی‌بابایی، وهابی‌همابادی و خالقی‌پور (۱۳۹۸) در پژوهش خود نشان دادند که مهرورزی بر خصومت، تاب‌آوری و احساس مثبت به همسر در زنان خیانت‌دیده مؤثر بوده است.

همچنین تیموری، مجتبابی و رضازاده (۱۴۰۰) در پژوهشی نشان دادند که شفقت‌درمانی بر زنان آسیب‌دیده از خیانت همسر تأثیر دارد. مطابق پژوهش شریفی‌ریگی، مهربابی‌زاده هنرمند، رحیمی، بشلیده و امینی (۱۳۹۷) بلوغ عاطفی در سازگاری دانشجویان نقش دارد و باعث بهبود عملکرد در حوزه‌های فردی، اجتماعی و بهزیستی روان‌شناختی می‌شود. خودشیفتگی بر تداوم پیوند عاطفی و صمیمیت میان زوجین تأثیر منفی دارد. ابعاد سازش‌نیافته خودشیفتگی مانند محق بودن و بهره‌کشی نیز با عشق و محبت رابطه منفی دارد. افراد خودشیفته به دنبال تأیید ارزشمندی خود به واسطه همسرند. الگوهای رفتاری غیرمؤثر همسران در روابط با یکدیگر و عدم بلوغ عاطفی می‌تواند خودشیفتگی در روابط با همسر را تشدید کند. بنابراین، شناسایی عواملی که بتوانند تأثیر فعال‌سازی خودشیفتگی را در ارتباط با همسر تعدیل کند، ضروری است.

به نظر می‌رسد عامل شفقت به خود با توجه به ظرفیت تکامل یافته در توسعه دل‌بستگی

1. Freund, V. L., & et al
2. Miller, J. D., & et al
3. Rogoza, R., & et al
4. Barnett, M. D., & Flores, J.
5. Demirci, I., Halil, E. K. S. I., & Fusun, E. K. S. I.
6. Nehra, S.

درونی و پیوندجویی در قالب نقش میانجی مورد توجه است به طوری که به مدیریت هیجان و رفتار در برابر تجربه ها کمک می کند. از آنجا که تاکنون تأثیر غیرمستقیم عزت نفس، بلوغ عاطفی و الگوهای رفتاری در رابطه زوجی بر خود شیفتگی مطالعه نشده است، بررسی میانجی ها می تواند این تأثیر را آشکار کند. در پژوهش حاضر براساس یک الگوی مفهومی، اثرات مستقیم و غیرمستقیم عزت نفس، بلوغ عاطفی و الگوهای رفتاری در رابطه زوجی بر خود شیفتگی با میانجی گری شفقت به خود بررسی شد. پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش میانجی شفقت به خود در رابطه بین عزت نفس، بلوغ عاطفی و الگوهای رفتاری در رابطه زوجی با خود شیفتگی در زوجین انجام گرفت و به دنبال پاسخ به این سؤال است که آیا شفقت به خود می تواند میانجی رابطه عزت نفس، بلوغ عاطفی و الگوهای رفتاری با خود شیفتگی باشد؟

شکل ۱: الگوی مفهومی پژوهش

۲. شیوه اجرای پژوهش

۲-۱. روش پژوهش

پژوهش حاضر به روش غیرآزمایشی از نوع همبستگی انجام شد. ابتدا موضوع پژوهش به آزمودنی ها توضیح داده شد، سپس به آنها اطمینان داده شد که از داده های پرسش نامه فقط برای اهداف پژوهش استفاده می شود. بعد از جلب رضایت آزمودنی ها پرسش نامه ها بین ایشان توزیع شد که به دلایلی مانند پاسخ دهی تصادفی با حذف داده های مخدوش تعداد ۴۰۰ پرسش نامه وارد مرحله تحلیل آماری شد. تحلیل داده ها با استفاده از الگوسازی معادله ساختاری با نرم افزار Amos انجام شد.

۲-۲. جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری پژوهش شامل زوجین ساکن شهر اصفهان در سال ۱۴۰۱ بود که تعداد تعداد ۲۰۰ زوج (۲۰۰ زن و ۲۰۰ مرد) باروش نمونه‌گیری دردسترس و براساس فراخوان به شرکت در پژوهش، انتخاب و وارد پژوهش شدند. ملاک ورد افراد پژوهش عبارت بود از: متأهل بودن، حداقل سطح تحصیلی دیپلم و تکمیل رضایت نامه کامل برای شرکت در پژوهش توسط زوجین.

۲-۳. ابزار پژوهش

۲-۳-۱. مقیاس بلوغ عاطفی^۱ (EMS)

مقیاس بلوغ عاطفی دارای ۴۸ گویه در طیف پنج درجه‌ای لیکرت است که خرده‌مقیاس‌های آن پنج عامل ناپایداری هیجانی، بازگشت عاطفی، ناسازگاری اجتماعی، فروپاشی شخصیت و نبود استقلال را اندازه‌گیری می‌کند. سینگ و بهارگاوا پرسش نامه بلوغ عاطفی را در سال ۱۹۹۰ برای ارزیابی بلوغ عاطفی اعتباریابی کردند. روایی این مقیاس در برابر معیارهای بیرونی یعنی پرسش نامه سازگاری برای دانشجویان کالج ۶۴٪ به دست آمده است. پایایی آزمون - بازآزمون مقیاس بر روی دانشجویان با همبستگی گشتاوری در فاصله زمانی ۶ ماه ۷۵٪ گزارش شده است. (سینگ و بهارگاوا، ۱۹۹۰) در پژوهش سعادت‌شامیر، زحمتکش و خجسته (۱۳۹۱) پایایی این مقیاس با آلفای کرونباخ ۷۹٪ گزارش شد و پایایی آن در در پژوهش حاضر با آلفای کرونباخ ۸۹٪ به دست آمد.

۲-۳-۲. مقیاس شفقت خود^۲ (SCS)

مقیاس شفقت خود را نف در سال ۲۰۰۳ ارائه کرد که دارای ۲۶ گویه در طیف پنج‌درجه‌ای لیکرت است و شش مؤلفه مهربانی با خود، خودقضاوتی، اشتراکات انسانی، انزوا، ذهن‌آگاهی و همانندسازی افراطی را می‌سنجدنف (۲۰۲۲) اعتبار و پایایی آن را مناسب ارزیابی کرده است. در پژوهش خانجانی، صادقی، قروغی و بحرینیان^۳ (۲۰۱۶) آلفای کرونباخ کل این مقیاس ۷۹٪ گزارش شده است. در پژوهش شهبازی، رجبی، مقامی و جلوداری (۱۳۹۴) ضریب آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۹۱٪ و برای خرده‌مقیاس‌ها بین ۷۷٪ تا ۹۲٪

1. Emotional Maturity Scale

2. Self-Compassion Scale

3. Khanjani, S., Foroughi, AA., Sadghi, K., & Bahrainia, SA.

گزارش شده است. روایی همگرای این مقیاس با استفاده از میانگین واریانس استخراج شده ۴۱٪ گزارش شده است. همسانی درونی مقیاس در پژوهش حاضر ۸۱٪ به دست آمد.

۲-۳-۳. مقیاس عزت‌نفس^۱ (ESI)

مقیاس عزت‌نفس که در سال ۱۹۷۶ توسط آیزنک طراحی و اعتباریابی شده است دارای ۳۰ گویه است. این مقیاس، یکی از مؤلفه‌های عمده از عوامل شکل‌دهنده شخصیت را که مربوط به زمینه کلی سنخ استواری هیجانی در برابر ناستواری هیجانی و مربوط به عزت‌نفس در مقابل احساس حقارت قرار گرفته است، ارزیابی می‌کند. شیوه پاسخ‌دهی به سؤالات با بلی و خیر و در صورت تردید برای پاسخ‌گویی به هر کدام از سؤالات گزینه میانه و علامت سؤال (؟) انتخاب می‌شود. مهرابی زاده هنرمند، هاشمی و بساک نژاد (۱۳۹۰) ضریب پایایی این مقیاس را با روش الفای کرونباخ برای دانشجویان ۸۷٪ گزارش کرده است. هرمزی نژاد (۱۳۸۸) ضریب پایایی با آلفای کرونباخ ۸۸٪ و روایی هم‌زمان عزت‌نفس آیزنک و مقیاس عزت‌نفس اهواز را برای دانشجویان دختر ۷۹٪ و برای دانشجویان پسر ۷۴٪ گزارش کرده است. (مهرابی‌زاده هنرمند، هاشمی و بساک نژاد، ۱۳۹۰) پایایی این پرسش‌نامه در پژوهش حاضر ۸۶٪ به دست آمد.

۲-۳-۴. سیاهه شخصیت خودشیفته زوجین ایرانی^۲ (NPI-IC)

این سیاهه توسط محمدشارونی، حسین‌زاده تقوایی، شکری، دانش و برجعلی (۱۳۹۸) در زوجین ایرانی رواسازی شده و دارای ۴۰ گویه و هفت عامل است که عبارتند از: اقتدار، خودبسندگی، برتری جویی، تکبر، خودنمایی، محق بودن و استنثار است. ضرایب همسانی درونی عامل‌ها بین ۶۱٪ تا ۸۴٪ گزارش شده است. ضرایب همبستگی ۱۶٪ تا ۴۷٪ بین عامل‌های خودشیفتگی با تعارض زناشویی و دلزدگی زناشویی از روایی سازه حمایت می‌کند. در پژوهش حاضر ضرایب همسانی درونی عامل‌ها بین ۷۳٪ تا ۸۶٪ به دست آمد.

۲-۳-۵. پرسش‌نامه محقق‌ساخته الگوی رفتاری زوجین^۳

پرسش‌نامه محقق‌ساخته الگوی رفتاری زوجین برای ارزیابی الگوی رفتاری زوجین

1. Eysenck Self-Esteem Inventory
2. Narcissistic Personality Inventory for Iranian Couples
3. Behavioral patterns of couples Questionnaire

براساس پیشینه نظری پژوهش حاضر طراحی شد. این پرسش نامه دارای ۱۵ گویه دلفی چهار درجه‌ای لیکرت است که سه خرده‌مقیاس الگوی رفتاری مکمل، متقارن و مثبت را می‌سنجد. برای بررسی روایی صوری نظر ۱۰ نفر متخصص درمورد سطح دشواری، میزان عدم تناسب، ابهام عبارات و یا وجود نارسایی در معانی کلمات دریافت و با تغییرات جزئی در پرسش نامه اعمال شد. برای تعیین نسبت روایی محتوایی^۱ (CVR) اوش لاوشه^۲ استفاده شد. بدین منظور پرسش نامه در اختیار ۶ صاحب نظر قرار گرفت و با بیان هدف پژوهش، نظر ایشان در مورد نسبت روایی پرسش نامه در طیف سه درجه‌ای لیکرت (گویه ضروری است، مفید است، ولی ضروری نیست و گویه ضروری نیست) دریافت شد. با توجه به اینکه نسبت روایی محتوایی محاسبه شده برای همه گویه‌ها ۰/۹۳ بود، هیچ گویه‌ای حذف نشد. همچنین برای تعیین شاخص روایی محتوایی^۳ (CVI) از روش والتز و باسل^۴ استفاده شد. بدین منظور نظر ۶ متخصص درباره شاخص روایی محتوایی پرسش نامه در طیف چهار درجه‌ای لیکرت (غیرمرتبط، نیاز به بازبینی اساسی، مرتبط، اما نیاز به بازبینی و کاملاً مرتبط) دریافت شد که شاخص روایی محتوایی بزرگ‌تر از ۰/۷۶ به دست آمد. بنابراین، تمام گویه‌ها در پرسش نامه حفظ شد. برای بررسی توافق از آزمون خی دو استفاده شد که ضریب توافق ۰/۷۳ به دست آمد. تحلیل عاملی اکتشافی، روایی سازه پرسش نامه را تأیید کرد. تمام سؤالات پرسش نامه ۴۸/۴۸٪ از کل واریانس پرسش نامه را تبیین کردند. روایی هم‌زمان با پرسش نامه الگوی ارتباطی زوجین کریستنسن و سولاوای (۱۹۹۱) ۰/۸۴ به دست آمد. همسانی درونی کل پرسش نامه با آلفای کرونباخ ۰/۹۳ به دست آمد.

۳. یافته‌های پژوهش

میانگین سنی و انحراف معیار آزمودنی‌ها برای کل گروه (۷/۶۱) ۴۸/۹۳ بود. وضعیت تحصیلات آنها ۲۱۳ نفر (۴۹/۳۰) دیپلم، ۸۳ نفر (۱۹/۲۱) فوق دیپلم، ۹۱ نفر (۲۱/۰۶) لیسانس، ۳۳ نفر (۷/۶۳) فوق لیسانس و ۱۲ نفر (۲/۷۷) دکترا بودند.

1. Content Validity Ratio
2. Lawshe
3. Content Validity Index
4. Waltz & Bausell

جدول ۱

آماره‌های توصیفی میانگین، انحراف معیار متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار
عزت نفس	۱۶/۶۳	۳/۵۳
بلوغ عاطفی	۷۹/۱۳	۳/۶۷
الگوی رفتاری مکمل	۱۰/۷۳	۲/۷۳
الگوی رفتاری متقارن	۱۲/۶۱	۲/۶۵
الگوی رفتاری مثبت	۹/۲۹	۲/۱۷
شفقت با خود	۸۱/۲۲	۲/۶۳
خودشیفتگی	۱۸/۷۷	۴/۵۱

آماره‌های توصیفی میانگین و انحراف استاندارد برای متغیرهای عزت نفس، بلوغ رفتاری، الگوی رفتاری زوجی، شفقت با خود و خودشیفتگی در جدول ۱ بیان شده است.

جدول ۲

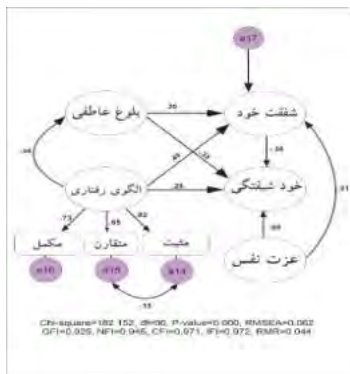
ضریب همبستگی گشتاوری عزت نفس، بلوغ عاطفی، الگوی رفتاری زوجی و شفقت با خود با خودشیفتگی در زوجین

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
عزت نفس	۱						
بلوغ عاطفی	۰/۳۲۶**	۱					
الگوی رفتاری مکمل	۰/۰۲۳	-۰/۱۱۹*	۱				
الگوی رفتاری متقارن	۰/۰۴۸	-۰/۱۰۸*	۰/۲۷۹*	۱			
الگوی رفتاری مثبت	۰/۲۲۹**	۰/۲۱۶**	-۰/۳۸۹**	-۰/۲۷۱**	۱		
شفقت به خود	۰/۲۱۷**	۰/۲۳۹**	-۰/۲۱۶**	-۰/۲۱۹**	۰/۳۴۳**	۱	
خودشیفتگی	۰/۰۶۱	-۰/۳۸۹**	۰/۳۲۱**	۰/۲۵۲**	-۰/۴۳۶**	-۰/۳۱۶**	۱

**P<۰/۰۱*P<۰/۰۵

نتایج مربوط به جدول ۲ رابطه بین عزت نفس، بلوغ عاطفی و الگوی رفتاری زوجی و خودشیفتگی در زوجین را نشان می‌دهد. براساس این یافته می‌توان گفت که بین عزت نفس با خودشیفتگی در زوجین همبستگی وجود ندارد (P ≤ ۰/۰۵). بین بلوغ عاطفی با خودشیفتگی در زوجین رابطه منفی معنی‌دار وجود دارد. بین الگوی رفتاری مکمل با خودشیفتگی در زوجین رابطه مثبت معنی‌دار وجود دارد. بین الگوی رفتاری متقارن با خودشیفتگی در زوجین رابطه مثبت معنی‌دار وجود دارد. بین الگوی رفتاری

مثبت با خودشیفتگی در زوجین رابطه منفی معنی دار وجود دارد. بین شفقت به خود با خودشیفتگی در زوجین رابطه منفی معنی دار وجود دارد ($P \geq 0/05$).

شکل ۲: مدل اصلاح شده نهایی

۳-۱. بررسی برازش مدل پیشنهادی

جدول ۳

شاخص‌های برازندگی مدل پیشنهادی

شاخص‌ها	CMIF/DF	GFI	AGFI	IFI	TLI	CFI	NFI	PNFI	RMSEA
مدل نهایی	۲/۵۹	۰/۹۲۵	۰/۹۰	۰/۹۷	۰/۸۶	۰/۹۷۱	۰/۹۴	۰/۵۶	۰/۰۶

تمام شاخص‌های برازش مدل اصلاح شده برازش مدل اصلاحی را تأیید کردند. مقادیر شاخص‌های برازندگی الگوی پیشنهادی شامل^۱ CMIF/DF (۲/۵۹) شاخص تکوینی ^۲ (GFI) ۰/۹۲، شاخص تعدیل یافته تکوینی ^۳ (AGFI) ۰/۹۰ نزدیک به یک و در حد قابل قبول است. تمام شاخص‌های تطبیقی توکر لویس^۴ (TLI) ۰/۸۶، شاخص برازش مقایسه‌ای^۵ (CFI) و شاخص برازش فزاینده^۶ (IFI) ۰/۹۷ نزدیک به یک و بزرگ‌تر از ۰/۹۰

1. Minimum Discrepancy Function by Degrees of Freedom divided

2. Goodness of Fit Index (GFI)

3. Adjusted goodness of fit index (AGFI)

4. Tucker-Lewis Index (TLI)

5. Comparative Fit Index (CFI)

6. Incremental Fit Index (IFI)

است که نشان از برازندگی خوب مدل دارد. مقادیر شاخص مقتصد برازش نرم شده مقتصد^۱ (PNFI) ۵۶/۰ و در حد مطلوب است. شاخص RMSEA^۲ نیز در حد قابل قبول است. بنابراین، شاخص های مقتصد نشان می دهد که اقتصاد مدل رعایت شده است. در مجموع با در نظر گرفتن مقادیر این شاخص مدل مفروض تحقیق حاضر برازش خوبی دارد. (هومن، ۱۳۸۰)

۳-۲. بررسی مسیرها

جدول شماره ۴ مسیر بین متغیرها را نشان می دهد. برای تعیین معنی داری روابط واسطه ای با استفاده از بوت استراپ بر اساس دوهزار نمونه و با سطح اطمینان ۹۵٪ نشان می دهد که مسیرهای غیرمستقیم و واسطه ای از عزت نفس با میانجیگری شفقت به خود به خود شیفتگی معنی دار است. همچنین مسیرهای غیرمستقیم و واسطه ای از بلوغ عاطفی با میانجیگری شفقت به خود به خود شیفتگی معنی دار است. و واسطه ای از الگوهای رفتاری (مکمل، متقارن و مثبت) با میانجیگری شفقت به خود به خود شیفتگی معنی دار است. در جدول ۴ و شکل ۲ مسیر مستقیم عزت نفس به خود شیفتگی معنی دار نیست ($t = 1/78, \beta = 0/09$). نتایج روابط مستقیم در این الگو نشان می دهد که مسیر شفقت به خود به خود شیفتگی معنی دار است ($t = 3/14, \beta = 0/38$). وقتی شفقت به خود در قالب میانجی در رابطه بین عزت نفس و خود شیفتگی وارد می شود مسیر غیرمستقیم عزت نفس و خود شیفتگی معنی دار می شود ($t = 3/58, \beta = 0/19$). مسیر غیرمستقیم عزت نفس به خود شیفتگی برابر با ۱۹٪ است که باتوجه به حد پایین و بالا (۰/۱۸۰، ۰/۰۹۰) در سطح اطمینان ۹۵٪ معنی دار است.

باتوجه به اینکه مسیر غیرمستقیم عزت نفس به خود شیفتگی معنی دار است، اما مسیر مستقیم آن معنی دار نیست شفقت به خود میانجی رابطه بین عزت نفس و خود شیفتگی است. نتایج نشان می دهد مسیر مستقیم بلوغ عاطفی به خود شیفتگی معنی دار است ($t = 2/16, \beta = 0/33$). وقتی شفقت به خود در قالب میانجی در رابطه بین بلوغ عاطفی و خود شیفتگی ظاهر می شود، مسیر غیرمستقیم بلوغ عاطفی به خود شیفتگی معنی دار است ($t = 2/71, \beta = 0/18$). شفقت به خود میانجی رابطه بین بلوغ عاطفی و خود شیفتگی

1. Parsimonious Fit Indices (PNFI)

2. The Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)

است. همچنین مسیر مستقیم الگوی رفتاری مکمل به خود شیفتگی معنی دار است ($t=2/80, \beta=0/30$). وقتی شفقت به خود در قالب میانجی در رابطه بین الگوی رفتاری مکمل و خود شیفتگی وارد می شود مسیر غیرمستقیم الگوی رفتاری مکمل و خود شیفتگی معنی دار می شود ($t=2/01, \beta=0/62$) که باتوجه به حد بالا و پایین ($0/118-0/39$) در سطح اطمینان ۹۵٪ معنی دار است.

همچنین مسیر مستقیم الگوی رفتاری متقارن به خود شیفتگی معنی دار است ($t=2/80, \beta=0/24$). نتایج روابط مستقیم در این الگو نشان داد که مسیر شفقت به خود به خود شیفتگی معنی دار است. وقتی شفقت به خود در قالب میانجی در رابطه بین الگوی رفتاری متقارن و خود شیفتگی وارد می شود مسیر غیرمستقیم الگوی رفتاری متقارن و خود شیفتگی معنی دار می شود ($t=3/17, \beta=0/56$) که باتوجه به حد بالا و پایین ($0/051-$ $0/129$) در سطح اطمینان ۹۵٪ معنی دار است.

نتایج نشان می دهد که مسیر مستقیم الگوی رفتاری مثبت به خود شیفتگی معنی دار است ($t=2/25, \beta=0/32$). همچنین نتایج روابط مستقیم در این الگو نشان داد که مسیر شفقت به خود به خود شیفتگی معنی دار است و وقتی شفقت به خود در قالب میانجی در رابطه بین الگوی رفتاری مثبت و خود شیفتگی وارد می شود مسیر غیرمستقیم الگوی رفتاری مثبت و خود شیفتگی معنی دار می شود ($t=3/78, \beta=0/17$) که باتوجه به حد بالا و پایین ($0/0-0/84-0/191$) در سطح اطمینان ۹۵٪ معنی دار است. شاخص در الگوی پژوهش ۲۶/۷۳٪ از واریانس خود شیفتگی را تبیین می کند.

نتایج ارزیابی مسیرهای کلی، مستقیم و غیرمستقیم الگو

مسیرها	b	SE	β	t	حد پایین	حد بالا	
مسیر مستقیم	عزت نفس ← خودشیفتگی	۰/۱۹	۰/۰۳	۰/۰۹	۱/۷۸	۰/۰۲۳	۰/۱۲۷
	بلوغ عاطفی ← خودشیفتگی	-۰/۲۸	۰/۱۰	-۰/۳۳	۲/۱۶	۰/۰۳۴	۰/۲۱۷
	الگوی رفتاری زوجی مکمل ← خودشیفتگی	-۰/۳۲	۰/۱۷	۰/۲۰	۲/۰۸	۰/۰۸۱	۰/۱۸۴
	الگوی رفتاری زوجی متقارن ← خودشیفتگی	-۰/۲۶	۰/۰۹	-۰/۲۷	۲/۱۴	۰/۰۸۱	۰/۱۱۶
	الگوی رفتاری زوجی مثبت ← خودشیفتگی	۰/۳۰	۰/۰۶	-۰/۳۲	۲/۲۵	۰/۰۲۱	۰/۱۰۷
	عزت نفس ← شفقت با خود	۰/۲۱	۰/۱۲	۰/۱۹	۲/۳۱	۰/۰۱۹	۰/۱۲۸
	بلوغ عاطفی ← شفقت با خود	۰/۳۷	۰/۱۵	۰/۲۰	۲/۶۷	۰/۰۶۰	۰/۱۰۳
	الگوی رفتاری زوجی مکمل ← شفقت با خود	-۰/۲۹	۰/۰۶	-۰/۲۴	۲/۰۸	۰/۰۷۸	۰/۱۱۹
	الگوی رفتاری زوجی متقارن ← شفقت با خود	-۰/۱۸	۰/۱۱	-۰/۱۲	۲/۳۳	۰/۰۹۱	۰/۱۱۴
	الگوی رفتاری زوجی مثبت ← شفقت با خود	۰/۳۱	۰/۱۵	۰/۲۱	۲/۵۲	۰/۰۷۱	۰/۱۲۲
مسیر غیرمستقیم (میانجی)	شفقت با خود ← خودشیفتگی	-۰/۵۳	۰/۰۷	-۰/۳۸	۳/۱۴	۰/۰۳۴	۰/۲۲۹
	عزت نفس ← شفقت به خود ← خودشیفتگی	۰/۱۶	۰/۰۵	۰/۱۹	۳/۵۸	۰/۰۹۰	۰/۱۸۰
	بلوغ عاطفی ← شفقت به خود ← خودشیفتگی	۰/۱۵	۰/۰۸	۰/۱۸	۲/۷۱	۰/۰۴۵	۰/۱۵۶
	الگوی رفتاری زوجی مکمل ← شفقت به خود ← خودشیفتگی	۰/۲۳	۰/۱۰	۰/۱۰	۶۲/۰	۰/۰۳۹	۰/۱۱۸
	الگوی رفتاری زوجی متقارن ← شفقت به خود ← خودشیفتگی	۰/۱۴	۰/۰۳	۰/۵۶	۳/۱۷	۰/۰۵۱	۰/۱۲۹
مسیر کلی	الگوی رفتاری زوجی مثبت ← شفقت به خود ← خودشیفتگی	۰/۲۴	۰/۰۴	۰/۱۷	۳/۷۸	۰/۰۸۴	۰/۱۹۱
	اثر کل غیرمستقیم	۰/۱۷	۰/۱۲	۰/۳۴	۲/۳۲	۰/۰۹۱	۰/۱۸۳

۴. بحث و نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش نشان می‌دهد که مسیر مستقیم عزت نفس به خودشیفتگی معنی دار نیست. نتایج پژوهش‌های پیشین، داده‌های متضادی را برای عزت نفس خودشیفته‌ها مطرح کرده‌اند. در پژوهش میلر و همکاران (۲۰۱۸) مشخص شد که خودشیفته‌ها عزت نفس پایین دارند. براساس یافته‌ها می‌توان تبیین کرد که بررسی خودشیفتگی در دو بعد سازش یافته و سازش نیافته می‌تواند رابطه خودشیفتگی با عزت نفس را توصیف کند. پژوهش حاضر خودشیفتگی را تفکیک نکرده است؛ در خودشیفتگی سازگارانه، توانمندی‌ها پرورش می‌یابند که براساس ارزیابی‌های مثبت فرد از خود می‌تواند عزت نفس بالا را تأیید کند، ولی خودشیفتگی سازش نیافته با ناسازگاری عاطفی و اجتماعی، جست‌وجوی قدرت، احساس ارزشمندی پایین و عزت‌نفس ضمنی پایین رابطه دارد. این افراد چون قضاوت‌های

تأییدی دیگران برایشان مهم است و ارزش‌گذاری خود را بر ارزیابی دیگران قرار می‌دهند، تأیید نگرفتن از دیگران خیلی سریع در رفتارشان برای خود برتری‌بینی تغییر می‌یابد.

دلیل دیگر بر معنی‌دار نشدن رابطه بین عزت‌نفس و خودشیفتگی ابزار استفاده‌شده در پژوهش حاضر است که بر ارزش‌گذاری از خود کمتر تأکید کرده است. بر اساس رویکرد قرآنی می‌توان تبیین کرد که بدترین مانع رستگاری، خودبینی و تکبر است که برای دستیابی به سعادت باید این مانع از بین برود. عامل مؤثر عزت‌نفس رشد یافته که برای اداره زندگی در نهاد بشر قرار داده شده است فرد را در برابر سلطه‌گران قوی و در برابر سایرین فروتن می‌کند. این موضوع باعث ارزشمندی، حفظ کرامت و روابط متقابل سالم می‌شود که می‌تواند بر کاهش رفتارهای خودبینانه تأثیر بگذارد.

نتایج دیگر پژوهش نشان می‌دهد که بلوغ عاطفی بر خودشیفتگی تأثیر دارد و با افزایش بلوغ عاطفی، خودشیفتگی کاهش می‌یابد. این موضوع با پژوهش کاپری و رانی (۲۰۱۴) هم‌راستاست. بلوغ عاطفی باعث ابراز به موقع احساسات و عواطف می‌شود و با حفظ استقلال فردی تحمل رنج و سرزنش تسهیل شده و با برخورد متعادل و بالغانه با شرایط و نداشتن انتظارات ایده‌آل‌گرایانه در رابطه با همسر، رفتار مثبت ادامه می‌یابد. همچنین با پذیرش نیازهای خود و همسر، مرزهای سالم عشق و احترام تعیین می‌شود و انعطاف‌پذیری زوجین برای حل تعارضات با روش‌های سازگاران و مسئله‌محور افزایش می‌یابد که بر کاهش رفتارهای خودشیفتگی در رابطه با همسر تأثیر می‌گذارد. از دیدگاه قرآنی می‌توان گفت در زوجینی که به بلوغ عاطفی مورد نظر قرآن دست می‌یابند رفتارهای جامعه‌پسند مبتنی بر اخلاق که پایه و شاکله حرکت به سوی صفات مطلوب است، افزایش می‌یابد؛ نوعی بلوغ عاطفی که در حوزه روابط انسانی منطبق ابرار شدن است که فرد دیگران را بر خود ترجیح داده و دستیابی به خانواده ایمانی افزایش یافته و نشانه‌های خودبینی و تکبر در همسران کاهش می‌یابد.

نتایج دیگر پژوهش حاضر نشان می‌دهد که الگوهای رفتاری مکمل و متقارن در زوجها بر خودشیفتگی تأثیر دارد و باعث افزایش خودشیفتگی می‌شود. همچنین الگوهای رفتاری زوجی مثبت بر خودشیفتگی تأثیر منفی دارد و باعث کاهش خودشیفتگی می‌شود. این

موضوع با پژوهش حقیقی فرد و همکاران (۱۴۲۲) و علی بابایی و همکاران (۱۳۹۸) هم‌راستا است. در روابط زوجی، خودشیفته‌ها به ابژه‌های خود وابسته‌اند و سایر جنبه‌های ارتباطی برای آنها ارزشی ندارد و در شکل‌گیری الگوی رفتاری مثبت و ظرفیت دوست‌داشتن بازداری دارند. در الگوی رفتاری متقارن به دلیل رقابت ناسالم، زوج‌ها رفتارهای یکدیگر را منعکس می‌کنند و در بافت تبادلات رفتاری مکمل که در آن نابرابری و تفاوت حداکثری وجود دارد پاسخ‌هریک از طرفین باعث بروز یا تشدید پاسخ طرف مقابل در یک حلقه دائمی شده و بر تشدید رفتارهای خودشیفته تأثیر می‌گذارد. در الگوی رفتاری مثبت، زوجین یک‌تبادل آزادانه افکار و غیر رقابت‌آمیز برقرار می‌کنند که بی‌توجهی به نیازهای همسر، واکنش منفی سریع و عدم پذیرش یکدیگر و فعال شدن رفتارهای خودشیفتگی کاهش می‌یابد. روابط مبتنی بر الگوهای رفتاری مثبت درمیان زوجین، مسیر درست را مشخص می‌کند و با ایجاد رضایت در روابط زناشویی باعث تعادل در خانواده شده و خودشیفتگی را کاهش می‌دهد. از دیدگاه قرآنی اصول مربوط به اندیشه، گفتار و رفتار فرد از پایه‌های اخلاقی سازنده ارتباط فرد با جهان پیرامون بوده و سازنده صحیح وجود انسان و عامل‌رهایی از خسران و دستیابی به رستگاری است. با توجه به رویکرد قرآنی، مراعات بسیاری از هنجارهای عرفی، شرعی، عقلی و پرهیز از نابهنجاری و الگوهای رفتاری غلط و مسئول دانستن خود در برابر دیگران، روابط اجتماعی را در مسیر سازنده قرار می‌دهد. این موضوع به شخص‌خطا کار این امکان را می‌دهد تا به اصلاح رفتار خود اقدام کند و حرکت در مسیر نادرست را به حرکت در مسیر صحیح تبدیل کند. همچنین فرصت کسب مدارج کمال و بازسازی رفتار دیگران را فراهم می‌کند و به شخص امکان می‌دهد که با تداوم روابط اجتماعی سالم، خودبتربینی کاهش یابد.

نتایج دیگر پژوهش نشان می‌دهد که شفقت به خود بر خودشیفتگی تأثیر دارد. این یافته با پژوهش فراوند و همکاران (۲۰۲۲) و حقیقی فرد و همکاران (۱۴۲۲) که نشان داد شفقت بر سازگاری با همسر و کاهش طرح‌واره استحقاق تأثیر دارد، همسو می‌باشد. این یافته را می‌توان این‌گونه تبیین کرد که ابعاد سازش‌نیافته خودشیفتگی مانند محق بودن و بهره‌کشی با عشق و محبت رابطه منفی داشته و بر تداوم پیوند عاطفی و صمیمیت میان

زن و شوهر تأثیر منفی دارد. شفقت به خود یک راهبرد تنظیم هیجانی مؤثر در روابط با همسر است که زمینه را برای شکل‌گیری عواطف مثبت، مهرورزی و خودارزشمندی فراهم می‌کند. شفقت به خود با سازه‌های خودارزیابی مرتبط است. افکار، هیجانات و رفتارهای مرتبط در رابطه با همسر که در خودشیفتگی ناسازگارانه از فرایند تأیید نگرفتن از دیگران و خودارزیابی منفی نشئت می‌گیرند با شفقت به خود کاهش می‌یابند. زوجین رنج ناشی از قضاوت شدن و شرم ناشی از خودارزشمندی پایین و پاسخ هیجانی دردناک را در مواجهه با تجربه‌های ناخوشایند در رابطه با همسر و نقص و اشتباه دیگران را با شفقت‌ورزی به خود که با رفتار همدلانه و مراقبت‌آمیز و با آگاهی تعادل یافته و حفظ متانت و قضاوت‌های عادلانه همراه است، کاهش می‌دهند. فرد با شفقت به خود از بعد معنوی خدا را ناظر بر زندگی خود می‌داند و باعث کنترل هیجان شده و در برابر رنج‌ها تسکین می‌یابد. همچنین برای ایجاد محبت متقابل در رابطه با همسر بسترسازی شده و خودشیفتگی در روابط کاهش می‌یابد (جابر ورزیه، و همکاران، ۱۳۹۷).

در روایات اسلامی، شفقت موجب پیشگیری و التیام رنج‌های مادی و معنوی و عامل بهزیستی و تربیت است و باعث حفظ و التیام در برابر رنج و بسترسازی برای محبت متقابل و بهزیستی می‌شود. (جابر ورزیه، و همکاران، ۱۳۹۷) از دیدگاه قرآن، تارقت قلب و مهربانی در وجود انسان پرورش پیدا نکند، نمی‌تواند به دیگران مهر بورزد و خود را در برابر آنها مسئول بداند و برای بهزیستی آنها تلقین کند (نف، ۲۰). بنابراین، شفقت موجب تأثیر متقابل شده، رابطه فرد با خدا، خود و مردم برپایه اعتقاد توحیدی، مسئولیت‌پذیری، همدردی و همدلی قرار می‌گیرد و فرد خدا را در تمام مراحل زندگی و در ارتباط با دیگران حاضر و ناظر و عامل دریافت رحمت و هدایت می‌داند و با کنترل احساس و مدیریت رفتار با حفاظت از روح دیگران از هرگونه آسیب، زمینه زندگی خوب و حفظ شخص از عوامل رنج‌آور آماده می‌کند. بنابراین، توجه به شفقت کمک می‌کند شخص، خود را به خدا نزدیک و رابطه‌اش را بیشتر کند و اندیشه و رفتارش را برپایه شفقت در قالب یک اخلاق الهی شکل دهد که آثار مفیدی بر شخصیت و رابطه‌اش با خداوند و دیگران خواهد داشت که بر رفتارهای خود برترین تأثیر می‌گذارد. شفقت باعث می‌شود که فرد با حفظ جایگاه خود، خود برترینی را کنار بگذارد،

با دیگران پیوندی عمیق برقرار کند و خود را در برابر سعادت و بهزیستی آنها مسئول بداند. در مورد نقش میانجی شفقت به خود در رابطه بین عزت نفس، بلوغ عاطفی و الگوهای رفتاری زوجی و خودشیفتگی می‌توان گفت که خودشفقتی باعث می‌شود نفرت، غم و خشم درون و خودسرنشگری کاهش یافته و فرد دوستدار خود و دیگران شود و از رفتارهای خودگرایی به سمت دیگرگرایی تغییر مسیر دهد. افراد خودشیفته به دلیل داشتن افکار منفی نسبت به خود و عدم ابراز هیجانات خود به روش سازنده، عواطف منفی بیشتری را تجربه می‌کنند، در روابط خود به دلیل عدم دریافت تأیید از همسر نسبت به وی احساس منفی پیدا می‌کنند که باعث تهدید خودانگاره برتر آنها می‌شود و خشم در آنها شدت یافته و تفکرات خودبزرگ بینانه در آنها افزایش می‌یابد. شفقت به خود که هدایت شفقت به درون و احساس گشودگی به رنج خود و تسکین این رنج با مهربانی است، فرد را در برابر خودارزیابی منفی و خودانگاره غیرواقع بینانه محافظت می‌کند و با کاهش رفتارهای مقابله‌ای ناسازگارانه زمینه مهرورزی به خود با ذهن آگاهی بالا ایجاد می‌شود و بر رفتارهای سخت و خودبرترینانه در روابط با همسر تأثیر می‌گذارد.

خودشفقتی باعث می‌شود که فرد هنگام مواجهه با وقایع ناخوشایند در رابطه با همسر با عادی‌سازی، احساسات منفی کمتری تجربه کند. همچنین با مشترک دانستن دردها و رنج‌ها، هیجانات را تنظیم کند و قضاوت‌های سخت‌گیرانه را کمتر کند و باعث جایگزین‌سازی هیجانات مثبت شود. بنابراین، راحت‌تر می‌تواند خطاهای خود و دیگران را بپذیرد. تاب‌آوری هیجانی در این مورد افزایش می‌یابد و فرد در قالب یک محافظ از قرار گرفتن در مقابل رفتارهای خودسرنشگری درونی فاصله می‌گیرد. این مورد بر رفتارهای سازش نیافته خودشیفتگی در روابط با همسر نیز تأثیر می‌گذارد. عزت نفس، بلوغ عاطفی و الگوهای رفتاری در زوجین به واسطه خودشفقت‌ورزی می‌تواند احساس خودارزشمندی و تنظیم هیجان را ایجاد کند، تحمل تنش و بی‌تفاوتی به مسائل جزئی کم‌اهمیت را افزایش دهد، با آموختن پذیرش، روابط مثبت را در رابطه بین زوجین تقویت کند و واقع‌بینانه و به‌دوراز هرگونه حساسیت غیرمنطقی در رابطه با همسر برخورد کند. فرد به جای حالت‌های اجتناب از محیط و مبارزه برای محق بودن و برتری طلبی در برابر همسر، روابط متعارض را بهتر مدیریت

می‌کند و در موقعیت‌ها سازگاری بالاتری را نشان می‌دهد. همچنین با تغییر آمایش‌های شناختی به واسطه شفقت به خود، سازگاری با محرک‌های محیطی افزایش می‌یابد، الگوی زوجیت به بائبات تغییر می‌کند و عوامل فعال درونی ایمن، نسبت تبادلات کلامی مثبت به منفی روند افزایشی می‌یابد که این موضوع، سندرم خودمحوری را کاهش می‌دهد. یافته‌های پژوهشی تأییدکننده نقش و اهمیت شفقت به خود در رابطه بین عزت نفس، بلوغ عاطفی و الگوهای رفتاری زوجی در خودشیفتگی است. بنابراین، می‌توان از دیدگاه اسلام این‌گونه مطرح کرد که با تقویت شفقت، فرد به خدا نزدیک می‌شود و انسان خدا را در تمام مراحل زندگی حاضر می‌بیند. در نتیجه افکار و رفتار خود را برپایه خدامحوری قرار می‌دهد که تأثیر آن بر کاهش رفتارهای غیراخلاقی و غفلت‌زدایی برای اصلاح اندیشه و رفتار مشهود می‌شود. توجه به مداخلاتی که بر شفقت تأکید دارد و به کاهش خودشیفتگی و افزایش پذیرش هیجانی می‌پردازد از تلویحات بالینی نتایج پژوهش حاضر است.

از محدودیت‌های پژوهش حاضر این است که از روش‌های تصادفی برای انتخاب نمونه استفاده نشد. خودگزارشی ابزار پژوهش و احتمال سوگیری در پاسخ‌ها از محدودیت‌های دیگر پژوهش است. همچنین متغیرهای زمینه‌ای و فرهنگی بررسی نشده است. احتمال دارد در این مسیرها متغیرهای دیگری وجود داشته باشد که بررسی نشده باشد. بنابراین، در تحقیقات آتی بررسی این متغیرها ضروری است. مداخلات روانی برای زوجین می‌تواند بر پرورش یک ذهن شفقت‌ورز نسبت به عزت نفس پایین، بلوغ عاطفی و الگوهای رفتاری زوجی متضاد تمرکز و در نهایت پیامدهای رفتاری منفی مرتبط با آن را کنترل کند.

فهرست منابع

۱. تیموری، زهره، مجتبابی، مینا، و رضازاده، محمدرضا (۱۴۰۰). مقایسه اثربخشی زوج‌درمانی هیجان‌مدار و درمان مبتنی بر شفقت خود بر تنظیم هیجان در زنان آسیب‌دیده از خیانت همسر. *نشریه علوم پزشکی گیلان*، ۲۰(۳)، ۱۳۰-۱۴۳.
۲. جابر ورز، علی‌رضا، میرجلیلی، علی‌محمد، و فلاح، محمدحسین (۱۳۹۷). آثار تربیتی شفقت در حوزه فردی و اجتماعی ازمنظر قرآن و روایات. *دو نشریه آموزه‌های تربیتی در قرآن و حدیث*، ۴(۲)، ۹۹-۱۲۰.
۳. چیت‌چیان، هادی (۱۴۰۰). *بلوغ عاطفی و منطق ابزار، زمینه‌ساز تشکیل خانواده توحیدی و امت واحد*. <https://iqna.ir/fa/news/3988263>
۴. حقیقی‌فرد، سحر، خالقی‌پور، شهناز، و زارع نیستانی، محمد (۱۴۰۲). اثربخشی زوج‌درمانی مثبت‌گرا مبتنی بر شفقت بر استحقاق، قلدری و سازگاری با همسر در مردان خودشیفته. *نشریه مطالعات روان‌شناختی*، ۱۹(۲)، ۵۶-۷۱. doi: 10.2205 1/psy.2023.43018.27
۵. سعادت‌ی‌سامیر، ابوطالب، زحمتکش، زینب، و خجسته، شهلا (۱۳۹۱). اثربخشی آموزش راهبردهای شناختی-

- رفتاری بر افزایش بلوغ عاطفی و شادکامی. *نشریه علمی پژوهش‌نامه تربیتی دانشگاه آزاد واحد چنود*. ۸(۳۳)، ۱-۱۲.
۶. شریفی ریگی، علی، مهربانی‌زاده هنرمند، مهناز، رحیمی، محمد، پشلیده، کیومرث، و امینی زینب (۱۳۹۷). نقش بلوغ عاطفی، خودتاب‌آوری و هوش معنوی در پیش‌بینی سازگاری با دانشگاه با کنترل انعطاف‌پذیری شناختی در دانشجویان پسر. *نشریه روان‌شناسی مثبت*، ۴(۳)، ۱-۱۲.
۷. شهبازی، مسعود، رحیمی، غلامرضا، مقامی، ابراهیم، و جلوداری، آرش (۱۳۹۴). ساختار عاملی تأییدی نسخه فارسی مقیاس درجه‌بندی تجدیدنظر شده شفقت خود در گروهی از زندانیان. *نشریه روش‌ها و مدل‌های روان‌شناختی*، ۱۹(۶)، ۳۱-۴۶.
۸. علی‌بابایی، مریم، و هابی‌همابادی، جلال، و خالقی‌پور، شهناز (۱۳۹۸). اثربخشی آموزش تلفیقی مهروزی با خودگویی مثبت بر خصومت، تاب‌آوری و احساس مثبت به همسر در زنان خیا‌ن‌ت‌دیده. *نشریه روان‌شناسی مثبت*، ۵(۲)، ۴۷-۶۴.
۹. علی‌نژاد، محمد، عمران، روح‌الله، خروشی، عبدالعظیم، و دهقانی، فرزاد (۱۴۰۱). بازکاوی مبنای قرآنی رابطه زوجین و تأثیر آن در سلامت معنوی خانواده. *نشریه قرآن و طب*، ۴(۳)، ۴۴-۵۶.
۱۰. علی‌نژاد، محمد، عمران، روح‌الله، و کمالوند، بیمان (۱۳۹۵). مفهوم‌شناسی تطبیقی عزت‌نفس در قرآن و روان‌شناسی انسان‌گرا. *نشریه فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی*، ۲۷(۷)، ۱-۳۲.
۱۱. فقیهی، زهرا، حاجی‌اسماعیلی، محمدرضا، طاهرحمید، نشاط‌دوست، و مطیع، مهدی (۱۳۹۵). اختلال شخصیت خودشیفته از منظر قرآن و حدیث. *نشریه پژوهش‌دینی*، ۱۶(۳۲)، ۱۱۹-۱۴۱.
۱۲. کرینگ، ان. ام (۱۹۹۱). *اسمب‌شناسی روانی*. مترجم: شمس‌پور، حمید. تهران: انتشارات ارجمند.
۱۳. لرنزگنه، سارا، و سلیمانی، اسماعیل (۱۴۰۱). بررسی مدل روابط ساختاری ترومای کودکی و تحریفات شناختی با اختلال شخصیت خودشیفته: با میانجی‌گری طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه. *نشریه مطالعات روان‌شناسی بالینی*، ۱۴۸(۱)، ۸۶-۱۰۸.
۱۴. محمدشارونی، رضوان، حسین‌زاده تقوایی، مرجان، شکر، امید، دانش، عصمت، و برجلی، احمد (۱۳۹۸). مشخصه‌های روان‌سنجی نسخه فارسی سیاهه شخصیت خودشیفته در زوجین ایرانی: ساختار عاملی، روایی و پایایی. *نشریه روان‌سنجی*، ۷(۲۸)، ۱۴۹-۱۷۱.
۱۵. مهربانی‌زاده هنرمند، مهناز، هاشمی، سید اسماعیل، و بساک‌نژاد، سودابه (۱۳۹۰). بررسی تأثیر درمان چندوجهی اسلامی بر افسردگی و عزت‌نفس دانشجویان. *نشریه روان‌شناسی و دین*، ۴(۳۱-۳۲)، ۴۸-۶۸.
۱۶. نصراللهی، سارا، و تمدنی، مجتبی (۱۳۹۷). شناسایی الگوهای تداوم‌دهنده مشکلات زناشویی. *نشریه فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی*، ۹(۱۱)، ۵۷-۷۵.
۱۷. هوشیاری، جعفر، صفروایی‌پاریزی، محمدمهدی، جزایری، حمید، و تقیان، حسن (۱۳۹۹). مرزهای درونی خانواده از نگاه روان‌شناسی و قرآن کریم. *نشریه پژوهش‌نامه اسلامی زنان و خانواده*، ۲(۲۰)، ۹-۳۲.
۱۸. هومن، حیدرعلی (۱۳۸۸). *مدل‌های معادلات ساختاری با کاربرد نرم‌افزار لیزرل*. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (اسمت).

19. Barnett, M. D. , & Flores, J. (2016). Narcissus, exhausted: Self-compassion mediates the relationship between narcissism and school burnout. *Personality and Individual Differences*, 97, 102–108.
20. Chi, P. , Epstein, N. B. , Fang, X. , Lam, D. O. , & Li, X. (2013). Similarity relationship standards, couple communication patterns, and marital satisfaction among Chinese couples. *Journal of Family Psychology*, 27(5), 806- 816.
21. Demirci, I. , Halil, E. K. S. I. , & Fusun, E. K. S. I. (2019). Narcissism, life satisfaction, and harmony: The mediating roles of self-esteem and self-compassion. *Eurasian J. Educ. Res*, 19, 159– 178. doi:10. 14689/ejer. 20184. 8.
22. Farrell, A. H. , & Vaillancourt, T. (2019). Developmental pathways of perfectionism: Associations with bullying perpetration, peer victimization, and narcissism. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 65(1), 1- 9.
23. Freund, V. L. , Peeters, F. , Meesters, C. , Geschwind, N. , Lemmens, L. H. , Bemstein, D. P. , & Lobbestael, J. (2022). Narcissistic traits and compassion: Embracing oneself while devoiding others. *Frontiers in Psychology*, 13, 1-15.

24. Gilbert, P. , & Irons, C. (2005). *Used therapies and compassionate mind training for shame and self-attacking*. England: Routledge.
25. Kapri, U. C. , & Rani, N. (2014). Emotional Maturity: Characteristics and Levels. *International Journal of Technological Exploration and Learning*, 3(1), 359- 361.
26. Kapri, U. C. , & Rani, N. (2014). Emotional Maturity: Characteristics and Levels. *International Journal of Technological Exploration and Learning*, 3(1), 359- 361.
27. Kaur, J. , & Arora, B. (2014). Coping styles among teachers trainees in relation to emotional maturity. *International Journal of Research in Humanities, Arts and Literature*, 2(4), 29- 34.
28. Khanjani, S. , Foroughi, AA. , Sadghi, K. , & Bahrainian, SA. (2016). Psychometric properties of the Iranian version of the self-compassion scale (short form) (Persian). *Pejouhandeh*, 21(5), 282-289.
29. Lefebvre, J. I. , Montani, F. , & Courcy, F. (2020). Self-compassion and resilience at work: A practice-oriented review. *Advances in Developing Human Resources*, 22(4), 437- 452.
30. Miller, J. D. , Lynam, D. R. , Vize, C. , Crowe, M. , Sleep, C. , Maples-Keller, J. L. , & Campbell, W. K. (2018). Vulnerable narcissism is (mostly) a disorder of neuroticism. *Journal of personality*, 86(2), 186- 199.
31. Neff, K. D. (2022). Self-Compassion: Theory, Method, Research, and Intervention. *Annual Review of Psychology*, 74, 193- 218. (Text in Persian) <https://doi.org/10.1146/annurev-psych-032420-031047>.
32. Nehra, S. (2014). Relationship between adjustment and emotional maturity of IX class students. *Educational Confab*, 3(2), 14- 22.
33. Rafeedali, E. (2017). Influence of self-consented emotional maturity on leadership schools Headsin Kerala, India. *European Journal of Education Studies*, 8(11), 11- 19.
34. Rogoza, R. , Zemojtel-Piotrowska, M. , Kwiatkowska, M. M. , & Kwiatkowska, K. (2018). The Bright, the dark, and the blue face of narcissism: The spectrum of narcissism in its relations to the meta traits of personality, self-esteem, and the nomological network of shyness, loneliness, and empathy. *Frontiers in Psychology*, 9(343), 1- 12.
35. Saarinén, A. I. , Keltikangas-Järvinen, L. , Pulkki-Råback, L. , Cloninger, C. R. , Elovainio, M. , Lehtimäki, T. , & Hintsanen, M. (2020). The relationship of dispositional compassion with well-being: a study with a 15-year prospective follow-up. *The Journal of Positive Psychology*, 15(6), 806- 820.
36. Starbird, A. D. , & Story, P. A. (2020). Consequences of childhood memories: Narcissism, malevolent, and benevolent childhood experiences. *Child Abuse & Neglect*, 108, 1- 12.
37. Veldhuis, J. , Alleva, J. M. , Bij de Vaate, A. J. , Keijer, M. , & Konijn, E. A. (2020). Me, my selfie, and I: The relations between selfie behaviors, body image, self-objectification, and self-esteem in young women. *Psychology of Popular Media*, 9(1), 3- 13.
38. Williams, R. , Casini, M. P. , Moselli, M. , Frattini, C. , & Ronningstam, E. (2021). The road from pathological narcissism to suicidality in adolescence: An empirical study. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(18), 1- 11.